

Állatkerti séta

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

6. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ – Ember és környezete

A modul szerzője: Iván Zsuzsanna

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	11–12 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A zoopedagógia módszereinek alkalmazása, a tanórákon szerzett ismeretek alkalmazása, új ismeretek nyújtása
A modul témái, tartalma	Témák: Környezet, környezetvédelem – aktív védelem Tartalom: Egy állatkerti séta, a felkészüléstől az értékelésig; egy állat megfigyelése; az információk rögzítése feladatlapon; az élmények és az ismeretek feldolgozása dramatikus játékokkal
Megelőző tapasztalat	Tanulmányi kirándulások; erdei iskola; eddig szerzett – elsősorban természettudományos – ismeretek
Ajánlott továbbhaladási irány	Erdei iskola; tanulmányi kirándulások; rendhagyó órák; nyári táborok
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Énhatékonyság-érzés: pozitív önértékelés Önszabályozás: tolerancia A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, rendszerezés, problémamegoldás, szabálykövetés, természeti értékek védelme Társas kompetenciák: empátia
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és természet; Ember és társadalom; Technika és életvitel Tantárgyakhoz: természetismeret; magyar nyelv és irodalom; technika és életvitel; rajz és vizuális kultúra; történelem; hon- és népismeret; osztályfőnöki órák; környezeti nevelés Modulokhoz: Tanulás a múzeumban; Fűvészkert, botanikus kert; Tanulás a neten
Támogatórendszer	Pintér Tibor (szerk.): <i>Környezeti nevelés a bemutatóhelyeken</i> . Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért. Budapest, 2004 Pintér Tibor és Ilosvay György (szerk.): <i>Pedagógiai lehetőségek az állatkertekben</i> . JGYTF Kiadó. Szeged, 1997 Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet Kft. Budapest, 2001 www.zoo.hu (A Magyar Állatkertek Szövetségének hivatalos honlapja)

Módszertani ajánlás

A modul megvalósítható tanórai és tanórán kívüli keretek között egyaránt, a helyi lehetőségeknek megfelelően. A foglalkozás bevezetésének egy részét, vagy egészét jobb még az iskolában megtenni, vagy ha lehetőség van rá, kérhetünk az Állatkertben egy termet erre a célra. Az állatkerti foglalkozást érdemes két óra összevonásával megszervezni, a foglalkozás tapasztalatainak összegzése, értékelése történhet az iskolában a következő tanórán. Természetesen, ha van rá lehetőség, ez megvalósítható a helyszínen is.

Az állatkerti órát a pedagógusok általában a természetismeret órák tananyagához kapcsolják. Ez a modul kiváló lehetőséget ad a komplex ismeretszerzésre, a meglévő tudás rendszerezésére, alkalmazására, készség- és képességfejlesztésre. Ezért feltétlenül szükséges az osztályban a többi tantárgyat tanító kollégával egyeztetni, ami a tananyagok összekapcsolásán túl megkönnyíti a látogatás megszervezését is (tanórák összevonása stb.). A legideálisabb, ha ez a tanmenetek készítése előtt történik meg.

A hatodikos természetismeret tantárgy tantervi követelménye elsősorban hazánk tájainak és életközösségeinek megismerése, de egy állatkert fajgazdagsága könnyen a távoli tájakra csábítja a látogatót. A modul célja, hogy a tanulók megtanulják, hogyan kell egy állatot bemutatni, milyen szervezeti sajátosságok alakultak ki a különböző környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodás során, ok-okozati összefüggéseket tárjanak fel. A későbbiekben a helyi adottságnak megfelelően a modulsablon alkalmazásával egy konkrét életközösség állatvilágával is foglalkozhatunk. A felkészülés hatékony és a gyerekek által kedvelt lépése lehet egy projektfal készítése, amire a tanulók előzetesen felírják az adott témához kapcsolódó ismereteiket (például: miért vannak állatkertek?; mi a feladatuk?). Összegyűjthetik a növényevő, a ragadozó, a mindenevő, a rágcsáló állatok jellemzőit, táplálkozási kapcsolatait, és mindezeket példákkal illusztrálhatják. Gyűjthetnek ismertető anyagot az adott állatkertről, és ha van rá lehetőség az internetről is.

Az állatkerti foglalkozás a feladatlapok alapján történik. Ezeket a tanulók párban vagy csoportban oldják meg. A csoportok szervezése történhet valamely csoportalakítási módszerrel, vagy a tanár irányításával. Az utóbbi előnye, hogy az eltérő képességű tanulók egymástól segítséget kaphatnak, ezáltal könnyebben jutnak sikerélményhez, önbizalmuk fokozódik. Egy jól összeállított tanulópár, esetleg csoport alkalmas arra, hogy például egy diszlexiás tanuló segítséget kapjon a feladatlap olvasásában, értelmezésében, egy magatartási problémákkal küzdő gyerek a feladat megvalósítására koncentráljon, egy zárkózottabb (esetleg szociokulturálisan hátrányosabb helyzetű) tanuló bátrabban dolgozzon, és természetesen a testi fogyatékos megfelelő segítséget kapjon. Ehhez azonban feltétlenül szükséges a pedagógus meggyőző, érthető magyarázata. Az ismeretszerzés hatékonysága miatt célszerű a párokban történő munka, de nagyobb létszámú osztályokban szükséges lehet a maximum négyfős csoportok kialakítása.

A tanulók által bejárható területet ne jelöljük ki túl nagyra – főleg a nagyobb állatkerteknél kell erre figyelni – mert a tanulók sok időt tölthetnek az állat kiválasztásával és a bemutatásával.

Ma már szinte minden állatkert és vadaspark foglalkoztat zoopedagógust, vagy legalábbis olyan segítségekkel (feladatlapok, segédanyagok) rendelkezik, amelyek megkönnyítik a pedagógus munkáját. A modul olyan lehetőséget ajánl, amelyhez nem szükséges külső segítség, és talán az ország minden bemutatóhelyén megvalósítható.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Mivel a modul célja az önálló ismeretszerzés, a kutatás, az élményszerzés, a készség- és képességfejlesztés, ezért az értékelés célja is elsősorban az önértékelés fejlesztése. Az értékelésnek ki kell térnie a társakkal való együttműködésre és a foglalkozás értékelésére is. A modul egy szokatlan értékelési lehetőséget is kínál: a tanár is értékelheti önmagát, és a diák értékelése a tanár munkájára is kiterjed.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

- P1 – Az állatkertek szerepe
- P2 – Az állatkert házirendje
- P3 – Feladatlap
- P4 – Beszámoló
- P5 – Melyik ez az állat?
- P6 – Szerepjáték
- P7 – Riport
- P8 – Némajáték

Diákmellékletek

- D1 – Ismerkedjünk meg az állatokkal
- D2 – Feladatlap az állatok
- D3 – Értékelőlap I.
- D4 – Értékelőlap II.